

การใช้ประสบการณ์ตรงในสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ
การศึกษาภายนอก: กรณีศึกษานักศึกษารายวิชาการบริหารสำหรับครู
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

Using Direct Experiences to Foster Understanding External Quality
Assessment: A Case Study of Students Attending A Course of
Administration for Teachers in Semester One of 2556 B.E.

ชวนคิด มะเสนะ¹ สมาน อัสวภูมิ²

Chuankid Masena¹, Saman Asawapoom²

บทคัดย่อ

การวิจัยในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลประสบการณ์และสาระการเรียนรู้ของบทเรียนเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 เพื่อประเมินความเข้าใจของนักศึกษา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์ตรงในการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกก่อนศึกษาภาษาสนาม 2) นักศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม 3) สะท้อนประสบการณ์ภาคสนามและความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เรียนวิชาการบริหารสำหรับครู จำนวน 43 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสถานศึกษาภาคสนาม จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์ภาคสนาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่านักศึกษาได้ประสบการณ์และการเรียนรู้เชิงลึกในการเตรียมการรับการประเมินภายนอก รอบ 3 และเข้าใจสาระสำคัญของการประเมิน

¹ อาจารย์, ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, A Lecturer, Ed.D., Ubon Ratchathani Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์, ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, Associate Professor, Ph.D., Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University (ขณะทำวิจัย) และปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ, A retired government servant service

คุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 โดยเฉพาะ ตัวบ่งชี้การประเมิน 12 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียน 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการดำเนินงานของครู 1 ตัวบ่งชี้ และที่เหลืออีก 6 ตัวบ่งชี้เป็นการประเมินคุณภาพในการบริหารสถานศึกษา ส่วนการเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 นั้น สถานศึกษาแต่งตั้งหัวหน้าคณะทำงานเป็นรายตัวบ่งชี้ และมีคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์ กำหนดกรอบ และเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการรายงานแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ครบทุกมาตรฐาน

2. ผลการศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่านักศึกษาร้อยละ 80 ประเมินตนเองว่าเข้าใจเนื้อหาทุกเรื่อง ตามเกณฑ์ คือ สเกล 8 จาก 10 แต่เรื่องที่นักศึกษาไม่ค่อยเข้าใจ คือ การเตรียมการเพื่อรับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินตามตัวบ่งชี้ที่ 5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 พบว่า นักศึกษาทุกคนมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีความพึงพอใจระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินภายนอก, ประสบการณ์ตรง, สร้างเสริม

Abstract

This classroom research aimed to summarize experiences and concepts on External Quality Assessment Round 3, 2) to evaluate students' understanding, and 3) to study students' satisfaction to direct experiences on learning activities. The study was carried out in 3 steps as follows: (1) Providing students with basic understanding on External Quality Assessment Round 3; (2) Providing students' opportunities of field experiences; and (3) Exchanging field experiences and evaluating the results. Target groups of study included 56 subjects, which were 43 students of Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, and 13 informants from the school used as a case study. The data were analyzed by means of frequency, percentage, and content analysis.

The findings were as follows:

1. From exchanging field learning it revealed that students gained more experiences and the concept of external evaluation of education round 3 consisted of 12 indicators, 5 indicators for students' quality evaluation, one for teachers' quality evaluation, the rest of 6 indicators were for administration

quality evaluation. To prepare themselves for External Quality Assessment Round 3, head teams were appointed, and team members were recruited.

2. The study of students' understanding of external evaluation of education round 3 for Basic Education Level revealed that 80 percent of students gained understanding of the subject according to the criteria that was 8 scales out of 10. The subjects that students understood lower than others were the preparation for the external evaluation round 3; and the evaluation of indicator 5, achievement evaluation.

3. The study of students' satisfaction towards their experience and learning on external evaluation of education round 3 for Basic Education Level revealed that all students were satisfied according to the criteria, which were rated as higher or highest levels.

Keywords: External Quality Assessment, Direct Experience, Foster

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดโอกาสและกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนในรายวิชาการบริหารสำหรับครู ได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนและคณะได้จัดให้นักศึกษาที่เรียนวิชานี้ได้ปฏิบัติกันเกือบทุกรุ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านเวลาและความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมของสถานศึกษาในช่วงเวลาที่ผู้สอนได้รับมอบหมายให้สอนวิชานี้ สำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่เรียนวิชาการบริหารสำหรับครูในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 นั้น กำลังอยู่ในระหว่างการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 และหลายโรงเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี กำลังเตรียมการรับการประเมิน รอบ 3 คณะผู้สอนและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชานี้ในช่วงเวลานั้น จึงเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้รับประสบการณ์ตรง ในการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนรายวิชานี้อยู่แล้ว และก่อนออกภาคสนามครั้งนี้ นักศึกษาได้ทำรายงานและรับฟังรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ก่อน จึงออกภาคสนามเพื่อเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้การเรียนรู้ของนักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาสาระและพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องนี้มากขึ้น

สำหรับสภาพและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการเตรียมพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไปก็เป็นภาระงานที่สร้างปัญหากับสถานศึกษาไม่น้อยเหมือนกัน (รายงานศูนย์เครือข่ายสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (สมศ.)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553) ขณะเดียวกันสถานศึกษาก็จะรู้สึกว่าจะตนเองต้องทำงานหนักหลายเท่า ทั้งการบริหารงานปกติ การประกันคุณภาพภายใน ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนและมาตรฐานการศึกษาอีกชุดหนึ่งที่แตกต่างไปจากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งเป็นการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ สมศ. กำหนดขึ้น (สมาน อัครภูมิ, 2555) ซึ่งนักศึกษาควรทำความเข้าใจ ศึกษาเพิ่มเติมระหว่างการศึกษาภาคสนามและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากกลับจากการศึกษาภาคสนามต่อไป

ประเด็นในการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ คือ ประสพการณ์เรียนรู้ภาคสนามจะช่วยให้ นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้นหรือไม่ และมีความพึงพอใจกับประสพการณ์การเรียนรู้ภาคสนามหรือไม่ ให้นักศึกษาทำกิจกรรมเสริมอะไรจึงจะช่วยให้เขาได้รับประสพการณ์ตรงเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก กอปรกับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีนโยบายให้คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนโดยการสนับสนุนทุนในการทำวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้สอนและได้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยตรงกับผู้เรียนอยู่แล้ว จึงสนใจที่ศึกษาการบูรณาการประสพการณ์ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก ในการออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาได้รับประสพการณ์ตรงในการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อประมวลสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากประสพการณ์ในการเป็นประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสพการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น จำนวน 56 คน ประกอบด้วยนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เรียนวิชาการบริหารสำหรับครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 43 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คน ประกอบด้วยฝ่าย

ผู้บริหาร 3 คน ผู้แทนคณะทำงานที่ผิดชอบงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาที่ใช้เป็นกรณีศึกษา จำนวน 10 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความเข้าใจบทเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ก่อนมีการศึกษาภาคสนาม และส่วนที่ 2 เป็นแผนและกิจกรรมในการศึกษาภาคสนามของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3

2. แบบประเมินความเข้าใจบทเรียน

แบบประเมินความเข้าใจบทเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินตนเองของนักศึกษาว่าตนเองมีความเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 มากน้อยเพียงใด จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบประเมินค่า 10 ระดับ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินตนเองของนักศึกษาว่ามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการศึกษาภาคสนามประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาการบริหารสำหรับครูครั้งนี้หรือไม่เพียงใด และพึงพอใจต่อผลการเรียนรู้เรื่องนี้หรือไม่เพียงใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา พัฒนามาจากฐานคิดของการบริหารธุรกิจและการบริหารรัฐกิจ อย่างไรก็ตามนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา กล่าวถึงเอาไว้เป็นการเฉพาะมีดังนี้ Knezevich (1962 : 12-13) ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการ

เกี่ยวกับการเสริมสร้างและคงไว้ การกระตุ้นช่วย และการรวมพลังต่างๆ ในองค์การทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ Campbell, Corbally, และ Nystrand (1983 : 1-2) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาว่า หมายถึงการจัดการ (Management) ของสถาบันต่างๆ ซึ่งออกแบบไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสอน (Teaching) และการเรียน (Learning) และสถาบันเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ มณฑลการศึกษา โรงเรียนเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และอื่นๆ และนักวิชาการทั้งสามท่านได้อธิบายต่อไปว่า จุดประสงค์สำคัญของการบริหารคือ การอำนวยความสะดวกให้มีการจัดการเรียนการสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่ใช่ดำเนินการเอง

โดยสรุปแล้วการบริหารเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่สามารถใช้ในการบริหารงานในทุกๆ ระบบขององค์การ ข้อแตกต่างคือหน่วยงานหรือองค์การที่จะบริหารนั้นมีภารกิจหลักอะไร เช่น การบริหารการศึกษา ภารกิจหลักก็คือ การจัดการศึกษา ซึ่งมีกิจกรรมหลักคือการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่หลักคือการจัดให้มีกระบวนการและกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ตามจุดหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการบริหารงานที่ผู้บริหารรับผิดชอบนั้น ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำในการระดมและใช้ทรัพยากรทั้งหลายทั้งปวงในการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การบริหารสถาบันการศึกษาของรัฐ

สถานศึกษาของรัฐ เป็นหน่วยงานราชการเพื่อทำหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนของประเทศ องค์การทางการศึกษาจัดเป็นองค์การบริการประเภทหนึ่ง และเมื่อกล่าวถึงองค์การในการให้บริการ คนทั่วไปมักจะนึกถึงสองสิ่ง คือ การจัดการให้โดยไม่คิดมูลค่า หรือ ฟรี และยังเป็นองค์การบริการที่เป็นหน่วยงานรัฐแล้วมักจะมีภาพลักษณ์พวงท้ายด้วยว่าการดำเนินงานที่ไม่ค่อยจะมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและเป็นผลเสียต่อกิจการบ้านเมืองไม่น้อย ความเข้าใจคลาดเคลื่อนประการแรกคือ เข้าใจว่าองค์การให้บริการทั้งหลาย ผู้ใช้บริการไม่ต้องจ่ายเงิน หรือจ่ายเงินน้อย เช่น หน่วยงานราชการทั้งหลาย สถานศึกษาของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ ความจริงแล้วผู้ให้บริการทุกคน ในฐานะประชากรของประเทศจ่ายค่าบริการทางอ้อมโดยการจ่ายเป็นภาษีและได้นำเงินเหล่านั้นเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการบริการต่างๆ ซึ่งรัฐจัดสรรเป็นงบประมาณในการลงทุนและการดำเนินการ เช่น ค่าสิ่งปลูกสร้าง เงินเดือนและค่าตอบแทนต่างๆ ค่าสาธารณูปโภคและอื่นๆ ดังนั้นผู้ให้บริการจึงไม่ใช่เจ้านายของผู้มาใช้บริการ

ความเข้าใจคลาดเคลื่อนประการที่สอง คือ คนส่วนใหญ่ รวมทั้งข้าราชการทั้งหลาย เห็นว่างานบริการของรัฐต้องมีสถานะเป็นหน่วยงานราชการ ไม่ต้องแข่งขันคนอื่น ซึ่งแปลว่าไม่ต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพก็ได้

ความเข้าใจในคลาดเคลื่อนที่สามคือ หน่วยงานของรัฐมีความมั่นคงสูง ไม่มีวันล่มสลายหรือเจ๊ง เพราะทุกปีรัฐจะจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่อาจจะลืมนึกต่อไปว่า การที่หน่วยงานราชการ รวมทั้งองค์การทางการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพและด้อยประสิทธิภาพนั้น จะส่งผลสำคัญต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ใช้บริการและประชาชนโดยรวมต่อไป ยิ่งถ้าเป็นองค์การทางการศึกษาแล้ว จะส่งผลต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อเรื่องอื่น ๆ ตามมาอีกมาก

ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนทั้งสามประการนี้ ทำให้การบริหารบ้านเมืองของเรามีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เพราะความจริงแล้วหน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะหน่วยงานของรัฐเป็นกลไกที่จะให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่บุคคลและหน่วยงานเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของประเทศ ให้ได้รับความสะดวก ปลอดภัยและมีศักยภาพพอที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ กรณีหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งอยู่ในสภาพใกล้เคียงกัน แต่ที่เข้าใจผิดกันอยู่ในปัจจุบันว่าตัวเองเป็นผู้ผลิตกำลังคนที่สำคัญของประเทศ จริงๆ แล้วที่เป็นเช่นนี้เพราะสถาบันของรัฐมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเอกชนเท่านั้นเอง จึงดึงดูดและได้คนที่มีไอคิวสูงกว่าเอกชนน้อยเข้าไปเรียน แต่เมื่อเข้าไปแล้วไม่แน่ใจว่าจะสามารถจะพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นได้มากน้อยเพียงใด ก็ยังเป็นที่ยังสงสัยกันอยู่ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานของประเทศอื่น แต่แน่นอนเมื่อสำเร็จการศึกษาออกมาแล้ว ก็ย่อมมีคนเก่งกว่าคนอื่น พอที่จะให้หน่วยงานต่างๆ เลิกไปทำงานได้อยู่ดี แต่อาจจะได้เพียงแค่นคนสูงที่สุดในหมู่คนแคระไปทำงานเท่านั้น ดังนั้น หากเราต้องการผลิตผลทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เราต้องมีการบริหารที่มุ่งคุณภาพ เพราะคุณภาพคือหัวใจสำคัญในการแข่งขันในยุคปัจจุบัน ดังข้อสรุปในหนังสือขายดีของ Peters และ Waterman (1982) ดันดันหาความเป็นเลิศในบริษัทชั้นนำของอเมริกา ซึ่งพบว่าที่บริษัทอเมริกันสู้บริษัทของญี่ปุ่นไม่ได้ เนื่องมาจาก “คุณภาพ” ข้อเท็จจริงก็คือคนก็นำบริษัทญี่ปุ่นสู่คุณภาพคือ Deming และ Juran กล่าวถึงใน Arcaro (1995) งานวิจัยของนักวิชาการทั้งสองเน้นกระบวนการคุณภาพเป็นเป้าหมายสูงสุดในการดำเนินงานขององค์กร ผู้วิจัยเชื่อว่าคุณภาพยังจะเป็นกฎแห่งความอยู่รอดของการบริหารงานในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ดต่อไป ดังนั้นการที่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการบริหารการศึกษาของไทยนั้น นับว่าเป็นแนวคิดและหลักการที่สอดคล้องกับยุคสมัยอย่างยิ่ง แม้จะมีปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการอยู่ก็ตาม

แนวการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ บัญญัติไว้ในหมวด 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในระยะต่อมาอีกสองฉบับ โดยมีเจตนารมณ์ที่จะกระจายอำนาจการบริหารไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะการกระจายอำนาจการบริหารงานทั้งสี่งาน คือ งานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพราะการบริหารงานวิชาการนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดภาระงานไว้ 17 รายการ (สมาน อัครภูมิ, 2554) เพื่อเป็นแนวในการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนี้ (1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นในการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (5) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (9) การนิเทศการศึกษา (10) การแนะแนว (11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในการศึกษา และ (17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

ได้กล่าวมาแล้วว่าคุณภาพเป็นยอดปรารถนาของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ และลูกค้า แต่ปัญหาสำคัญก็คือ คุณภาพที่ว่านั่นคืออะไร คุณภาพของคุณกับของผู้วิจัย เหมือนกันหรือไม่ คุณภาพของผู้ให้และผู้ใช้บริการเป็นสิ่งเดียวกันหรือเป็นคนละเรื่องเดียวกัน ดังนั้นจุดเริ่มต้นสำคัญของคุณภาพจึงอยู่ที่นิยามคุณภาพ ซึ่งจะใช้นิยามไหนอย่างไรให้ตกลงกันได้ก่อน หากไม่แล้วจะถกเถียงกันไม่มีที่สิ้นสุด

ความหมายคุณภาพ

แม้ว่าคุณภาพเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนส่วนใหญ่ แต่หากนิยามที่ตรงใจหรือถูกใจทุกคนนั้นเป็นเรื่องยาก นักวิชาการหลายคนเขียนหนังสือเกี่ยวกับคุณภาพ แต่ไม่นิยามคุณภาพของตนเอง และที่ให้นิยามไว้ก็ไม่ค่อยตรงกัน Foster (2004 5-6) อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพว่า ขึ้นอยู่กับฐานคุณภาพที่เรากำหนด เช่น ถ้านิยามคุณภาพตามผลผลิต คุณภาพก็จะหมายถึงส่วนประกอบและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต แต่ถ้านิยามคุณภาพเชิงคุณค่า คุณภาพก็จะหมายถึงความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์กับคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เป็นต้น และ Foster แบ่งฐานคิดในการนิยามคุณภาพไว้ห้าฐาน คือ คุณภาพตามมุ่งหวัง (Transcendent) คุณภาพตาม

ผลผลิต (Product-based) คุณภาพตามผู้ใช้ (User-based) คุณภาพตามผู้ผลิต (Manufacturing-based) และคุณภาพเชิงคุณลักษณะ (Value-based)

Kaufman และ Zahn (1993) ชี้ว่าคุณภาพอยู่ที่ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของลูกค้า คนตัดสินใจซื้ออยู่ที่ไหนขึ้นอยู่กับที่เขาเห็นว่ารถยนต์นั้นมีคุณภาพและคุ้มค่าในการจ่ายเงิน ดังนั้นในองค์การคุณภาพ ผู้บริหารองค์การและพนักงานทุกคนมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าหรือบริการที่ตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ นักวิชาการทั้งสองท่านกล่าวต่อไปว่า คุณภาพในองค์การทางการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการทำให้องค์การเสมือนหนึ่งสิ่งมีชีวิต มีพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง และผลผลิตที่มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนเอง ครู และผู้บริหาร คุณภาพเป็นความรักและความใส่ใจในความเป็นเลิศก็ตาม แม้ว่าจะมีผู้นิยามคุณภาพไว้แตกต่างกัน ปัญหาคือนักวิชาการ ครูอาจารย์ หรือผู้บริหารจำนวนหนึ่งไม่ค่อยสบายใจกับการใช้คำว่าลูกค้าเท่าไรนัก (Stone, 2006) จึงเรียกลูกค้าว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders)

Sallis (1997) อธิบายว่าคุณภาพ หรือ quality มาจากภาษาละตินว่า “quails” หมายความว่า “ประเภทหรือชนิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” ในการนำคำนี้มาอธิบายคุณภาพสินค้าหรือบริการ เป็นสิ่งที่ยากไม่ใช่น้อย เพราะคำว่าคุณภาพ เป็นแนวคิดที่ไม่นิ่งและเลื่อนไหล ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจคุณภาพโดยไม่ทราบฐานคิดที่กำหนดคุณภาพนั้น ๆ และก็เป็นเรื่องยากที่จะออกแบบการบริหารให้ได้คุณภาพ ถ้าเราไม่สามารถระบุคุณภาพที่เราต้องการได้ Sallis แบ่งคุณภาพออกเป็นสองลักษณะคือ คุณภาพแบบสัมบูรณ์ (Quality as an absolute) กับคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ (Quality as a relative notion) ซึ่งเป็นฐานคิดที่ผู้วิจัยนำมาสรุปว่า คุณภาพโดยทั่วไปแล้วมีอยู่สองลักษณะใหญ่ๆ คือ คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ (Absolute quality) กับคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ (Relative quality) (สมาน อัครภูมิ, 2551) ดังนี้

คุณภาพเชิงสัมบูรณ์

คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ หมายถึง คุณภาพเชิงสรุปและคุณค่าเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจจะได้ข้อสรุปจากชื่อเสียง ประวัติและผลงาน ตลอดจนการอ้างอิงจากบุคคลอื่นในสังคม เช่น รถยนต์บางยี่ห้อ หรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงบางแห่ง เป็นต้น ผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านั้นจะมีคุณภาพแท้จริงอย่างไรไม่ทราบ แต่เมื่อผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านั้นได้รับการเชื่อถือและยอมรับของคนในสังคมว่า “ดี” คนก็จะเชื่อถือ ยอมรับ และเชื่อว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการเหล่านั้นมีคุณภาพไปด้วย

การที่ผลิตภัณฑ์หรือบริการใดจะได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพเชิงสัมบูรณ์ โดยไม่ต้องตรวจสอบหรือพิสูจน์มากนัก ก็คงไม่ใช่เรื่องบังเอิญ หรือ โชคช่วย แต่น่าจะเป็นผลมาจากความใส่ใจ ทุ่มเท และมีพัฒนาการยาวนาน มีประวัติและผลงานปรากฏเป็นที่เชื่อถือของคนโดยทั่วไป เพียงแต่ผู้ผลิตหรือให้บริการคุณภาพเหล่านั้น ไม่ได้เขียนมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้

คุณภาพไว้อย่างเป็นทางการเท่านั้น เพื่อให้คุณภาพได้รับการประกันและประกาศไว้อย่างเป็นทางการและเป็นสาธารณะ นักวิชาการจึงได้คิดระบบและวิธีการประกันคุณภาพผลิตภัณฑ์หรือบริการไว้ล่วงหน้าโดยกำหนดมาตรฐานคุณภาพไว้ และหากองค์กรสามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็ยอมรับว่าหน่วยงานนั้นมีคุณภาพ ซึ่งคุณภาพตามเกณฑ์เหล่านี้เรียกว่า “คุณภาพเชิงสัมพัทธ์” ดังจะได้นำเสนอต่อไป

คุณภาพเชิงสัมพัทธ์

คุณภาพเชิงสัมพัทธ์ เป็น คุณภาพเชิงเปรียบเทียบสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่คาดหวัง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีการกำหนดนิยามและมาตรฐานการศึกษา (ที่มุ่งหวังไว้) และใช้เกณฑ์ดังกล่าวเป็นไม้บรรทัดวัดคุณภาพของหน่วยงาน ความจริงแล้วคุณภาพเชิงสัมบูรณ์ก็มีการเปรียบเทียบเหมือนกัน แต่เป็นมาตรฐานเฉพาะบุคคลและเป็นการเปรียบเทียบประวัติและผลงานที่ปรากฏอยู่มากกว่าการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นอยู่กับเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้

สำหรับระบบประกันและการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้ ใช้แนวคิดและวิธีการคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ โดยใช้มาตรฐานเป็นตัวบ่งชี้ในการเปรียบเทียบและวัดระดับคุณภาพ หรือที่ผู้วิจัย เรียกว่า “คุณภาพตามมาตรฐาน” หมายความว่า “สถานศึกษาใดก็ตามที่ทำได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ถือว่ามีคุณภาพ” ถ้าเราเห็นว่าเกณฑ์คุณภาพยังไม่เหมาะสม ให้แก้ไขที่เกณฑ์มาตรฐาน แต่ถ้าตราบใดเรายังใช้มาตรฐานนั้นอยู่ เราก็จะถือว่ามาตรฐานเหล่านั้นคือเกณฑ์คุณภาพ

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ในการประเมินภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. ตามคู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2553) โดยสรุปมี 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ (หลัก) และ 25 ตัวบ่งชี้ (ย่อย) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน อัตลักษณ์ และมาตรการส่งเสริม ซึ่งสามารถจัดระบบและกลุ่มเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจและเป็นฐานในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปสาระเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก

จากการประมวลประสบการณ์ภาคสนาม พบว่า นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 เชิงลึก หลายเรื่อง โดยเฉพาะการตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานเตรียมการรับการประเมิน เป็นรายตัวบ่งชี้ ส่วนความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐานนั้น นักศึกษาควรทำความเข้าใจความหมายของ คุณภาพและระบบประกันคุณภาพ การศึกษาของไทย สำหรับความหมายของคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ มีสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ คุณภาพเชิงสัมบูรณ์ซึ่งเป็นคุณภาพความชอบหรืออุดมคติของผู้นิยาม และคุณภาพเชิงสัมพัทธ์ ซึ่งเป็นคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และในการประกันคุณภาพการศึกษาไทยเป็นการประกันคุณภาพตามความหมายเชิงสัมพัทธ์ กล่าวคือมีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพขึ้นมา เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การประกันคุณภาพการศึกษาไทย มีสองระบบ คือการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นระบบที่สถานศึกษาและต้นสังกัดจะดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก หรือ สมศ. เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ส่วนมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ สมศ. กำหนดใช้ในการประเมิน รอบ 3 เรียกว่า ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี 3) ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น 5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตร 6) ประเมินคุณภาพของครูโดยการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา 8) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 9) การพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา 10) การพัฒนาจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา 11) การดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา และ 12) ประเมินโครงการที่จะส่งผลต่อการส่งเสริมสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

2. สรุปผลการศึกษาคำถามความเข้าใจของนักศึกษา

ผลการศึกษาคำถามความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 80 ของนักศึกษาทั้งหมด ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ประเมินว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจไม่ต่ำกว่า 8 ระดับ จาก 10 ระดับ ส่วนความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ว่า การออกเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ ทำให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก การเก็บข้อมูลประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น แต่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติพอสมควร การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเตรียมการและการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติพอสมควร

3. สรุปผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อประสบการณ์และการเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกที่ได้จากการศึกษาภาคทฤษฎีในชั้นเรียน และการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาในสภาพจริงนั้น พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ คือ มีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอและสรุปไว้ข้างต้นนั้น มีประเด็นที่ควรมาอภิปรายดังนี้

1. มาตรฐานที่ใช้เป็นแนวในการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษาโดยต้นสังกัด ซึ่งจะใช้เป็นแนวในการประกันคุณภาพภายในและที่ สมศ.ใช้เป็นแนวในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ยังไม่เป็นชุดเดียวกัน และมีวิธีการประเมินแตกต่างกัน เป็นต้นเหตุปัญหาทั้งในการประกันคุณภาพการศึกษาของไทย และสร้างความสับสนให้กับนักศึกษาที่ศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตมาหลายครั้ง (สมาน อัครวภูมิ, 2551) และยังสะท้อนปัญหานี้ตามที่นักศึกษาพบในการเก็บข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้ ดังที่นำเสนอไปแล้วในงานวิจัยของ สุภาวรรณ จันทะบุตร และคณะ (2556) ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาต้องดำเนินงานทั้งการประกันคุณภาพภายในและเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกคู่ขนานกันไป ทำให้ดูเหมือนเป็นการเพิ่มภาระโดยไม่จำเป็น

2. บทบาทของคณะกรรมการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้น แม้ว่าจะเป็ยบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ) จะกำหนดบทบาทของคณะกรรมการไว้ อย่างชัดเจน แต่เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติดังรายงานการเก็บข้อมูลภาคสนามของนักศึกษา (นิวัฒน์ สังข์ศิริ และคณะ, 2556) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยบทบาทหน้าที่หลักของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ส่วนการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานรับผิดชอบการเตรียมการรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ก็เป็นเรื่องการกระจายงานและความรับผิดชอบให้งานเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. นักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าได้รับประสบการณ์ และการเรียนรู้เรื่องการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบ 3 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์และการเรียนรู้ในระดับมากขึ้นไป จากการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะการออกเก็บข้อมูลนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าการได้

เรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องที่ศึกษา และมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องนั้นด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำประสบการณ์ หรือใช้ประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริม และผู้สอนควรได้นำไปใช้เป็นแนวในการจัดการเรียนการสอนของตน เพราะจะทำให้ผู้สอนได้เชื่อมโยงประสบการณ์การทำงาน สู่การจัดการเรียนการสอนด้วย

1.2 ความจริงแล้วการเชื่อมโยงประสบการณ์ทำงานกับการจัดการเรียนการสอนอย่างเดียวก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในตัวเองอยู่แล้ว แต่การใช้วิธีการวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการก็จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเพิ่มความกระตือรือร้นในการดำเนินงานมากขึ้น รอบคอบขึ้น แต่ก็ไม่อย่าให้ผู้สอนมีความกังวลใจเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและการรายงานการวิจัย จนเป็นข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ทำงานในการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้สนใจรูปแบบการวิจัยนี้ อาจจะวิจัยในชั้นเรียนโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดอื่น ๆ ในการจัดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาคสนามได้

2.2 ผู้สนใจอาจจะวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหน้าที่ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลและรายงานภาคสนามในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- นิวัฒน์ สิงห์ศิริ และคณะ. (2556). *รายงานเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก.สำนักงาน. (2553). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2548) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: แม็ทพอยท์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542).

- ศูนย์เครือข่าย สมศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2553). รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการจัดประชุมการส่งเสริมให้สถานศึกษา เตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2553. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี: เอกสารสำเนาเย็บเล่ม.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). เส้นทางสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา.อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซ็ทการพิมพ์.
- _____. (2554). การบริหารการศึกษสมัยใหม่: หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซ็ทการพิมพ์.
- _____. (2555). ทำอย่างไรจึงจะผ่านการประเมินคุณภาพรอบ 3. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซ็ทการพิมพ์.
- สุภาวรรณ จันทะบุตรและคณะ. (2556). รายงานเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ที่ 1. เอกสารอัดสำเนา.
- Arcaro, Jerome S. (1995). *Quality in Education: An Implementation Handbook*. Florida: St. Lucie Press.
- Campbell, Ronald F., Corbally, John E., and Nystrand, Raphael O. (1983). *Introduction to Educational Administration*. Boston: Allyn and Bacon.
- Foster, S.T. (2004). *Managing Quality: An Integrative Approach*. 2nd ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Kaufman, Roger and Zahn Douglas.(1993). *Quality Management Plus: The Continuous Improvement of Education*. California: Corwin Press.
- Knezevich, Stephen J. (1962). *Administration of Public Education*. New York: Harper & Row Publisher.
- Peters, T.J. and Waterman, (1982). *R.H. In Search of Excellence: Lessons from America's Best-Run Companies*. New York: Harper Collins.
- Sallis, Edward. (1997). *Total Quality Management in Education*. 2nd ed. London: Kogan Page.
- Stone, John. (2006f). *Increasing Effectiveness: A Guide to Quality Management*. 2nd ed. London: Routledge.